

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 261. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára negyvedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 ft. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

A nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

april-juniusi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Irányeszmék,

a Királyhágón inneni hely. hitv. egyházvidékünknek népképviselői alapján leendő szervezése körül.

(folytatása és vége.)

Micsoda választási módot tartunk követendők? Én a Királyhágón túli ajánlom, hogy t. i. az egyes praesbiteriumok a papok elnöke alatt készítsék meg szavazatukat minden egyes tisztviselőre nézve, s lepecsételve küldjék fel a részletes szinatra, mely felbontván a szavazatokat, azt, ki a legtöbb szavazatot nyerte, az illető hivatalra megválasztottnak, kijelenti s felelketi. Okvetlen szükséges azonban arra, hogy bárki is valamely hivatalra megválasztottnak tekintessék, hogy az egyházmegyébéli anya egyházak felénél több adta legyen reá szavazatát, mely absoluta majoritás ha nem értett el az első választásnál, még egyszer kiiratik a szabad választás, mi ha 2-ör sem vezetne csélhoz, harmadszor már csak a 2-ör legtöbb szavazatot nyert 2 egyénre szavaznak az egyházak. Én csak is ezen választási módot tartom helyesnek, mert így minden egyes tisztviselő, az összes egyházak képviselője lesz, ezek többségének akarata által állítván polczára. Bár áltatom, hogy így a szavazatok nagyon elágazók lehetnek elein, nem levén a hívek ismerősök az egyházmegyének hivatalokra alkalmas egyéneivel, miután eddig képviselő hiányában senki, kivált világi ember, képességeinek jelét nem adhatta, inkább igyekezzék ezen bajon szabados magán erkölcsi befolyás pl. a praesbiteriumok elnökeinek előleges tanácskozmánya útján segíteni, mint azon másik, többek által ajánlt módhoz folyamodni, hogy ha pl. 6 ülnökök kell választani, az egyházmegye 6 kerületre osztassék fel, s mindenik válaszszon a maga köréből s általa ismert ülnököt, mert így lehet ugyan, hogy az egyes praesbiteriumok tagjai öntudatosabban járnak el; de a végén is a 6 ülnökből mindenik, csak egy kerület, nem az egyházmegye tagjai egyetemének képviselője lesz, mindeniket 5 kerület, mint idegent, általa nem választottat fogja tekinteni, s minden kerület a 6 ülnökből ötöt fog idegennek, nem általa választottnak tekinteni, s így teljesen kárba megy az egyházaknak választásból eredő azon megnyugtató tudata, hogy kik őket kormányozzák, azokat ők emelték maguk felébe, s azoknak ők adtak jogot fölük egy alkotmányos engedelmességet követelni, mi pedig rendkívül szükség.

A választott tisztviselők léte sokak, különösen hiszem a székei egyházmegyék előtt egy értelmű a koronként rendes időszakban tartandó tisztújítással. Sokaknak felőlő lesz hát, hogy én, ki egyik szerény zászlóvivője vagyok egyház-alkotmányunk korszerű haladó módosításának, kimondom határozottan, miszerint én azt óhajtanám, hogy minden egyházmegyei szabadon választott tisztviselő élte egész tartamára választassék; helye tehát csak halál, lemondás vagy vétségérti elmozdítás által jöhessen üresedésbe. Ezen nézetemben nem csak a Királyhágón túli hely. hitv. tekintélyek, bár tudom, hogy némely egyházmegyében ott is foly izgatás a restauratio mellett, s hely. hitv. egyházvidéki gyűlések nézetei vezérlenek, de hosszas észlelés s tapasztalás utáni saját meggyőződés is. Én a tisztújítást egyszer feleslegesnek tartam egyházi téren, ma már, midőn van közvélemény, van irodalom, melylyel a sötétség

fiát addig lehet sulytani, míg félre áll, vagy barátjává lesz kénytelen válni a világosság-nak; s a törvényes elmozdítás utja is szabadon áll, a veszedelmes gonosz ellen, másfelől éppen veszélyesnek tartom a tisztújítást; mert az egyes egyházakat minden 3 vagy 6 évben oknélkül kiteszi a választási izgalom, korteskedéseknek; mert pl. jóra való pap el sem vállalja a megtisztelő, de nagyon csekély jövedelmű, vagy terhű esperesi hivatal, melyet csak a közjó iránti szeretet s annak előmozdításárai törekvéből lehet viselni, ha tudja előre, hogy mentől hibebevisi hivatalát, annál biztosan elveszti azt 3 év múlva; veszélyesnek tartom, mert 3 év a legtalentosabb embernek is alig elég arra, hogy úgy megismerhesse szétszórt egyházmegyéje minden viszonyait, minden egyéneit, hogy azt teljes biztossággal s tapintattal tudja mint esperes vezetni; s éppen akkor vesztje el helyét s cseréltetik fel újjal, mikor már az egyházmegye üdvére kezdene beletanulni teendőibe; mert a minden 3 évbéli tisztújítás — miután az egyházi s világi ügyek oly szomszédosok — mindannyiszor tért nyújt még olyan beavatkozhatásnak is, mely ellen magunkat védeni fő feladatunk.

Az egyházmegyei, eddig csak az egyházi rendben levő ülnökök minden 3 évben választottak nálunk, de ez csak is a partialison történvén, egészen más volt. Most, midőn őket is az egyes egyházak praesbiteriumai fogják választani, ezekre nézve is csak annyit hiszek, s ezt is meggyőződésem némi megtagadásával megengedhetők, hogy az ülnökök, a világiak s egyháziak egyiránt, 6 évre választassanak, az egyéb főtisztviselők restauratio alá vételének pedig, míg csak lehet, teljes erőm- s tehetséggel ellene fogok szegülni; mert mint R. I. barátom meggyőződésemet teljesen visszatükrözölve mondja: „Minden szabad protestans egyházi társadalomban vannak s kell is hogy legyenek oly egyházi tisztviselők, kik nem csupán a közakarát végrehajtói, hanem atyák és bírák. Ezek feddenek dorgálnak szigorúan intézkednek, sokszor a tömeggel szemben állanak, s éppen a közjó érdekében szükség, hogy restauratio alá ne vessenek. A restaurálható esperes pl. aligha fogja a papokat tudomány szeretetre, szorgalomra, tiszta erkölcsre stb. szólítani, szintígy a curator a rendetlen praesbiteriumokat.“ A dieső skót reformátusoknál valóban nem restauráltak még a praesbiteresek sem, hanem a halál vagy lemondás, vagy elmozdítás esetében megürült helyekre választottnak szabadon újak.

A választásra vonatkozólag kénytelen vagyok még egy nyílt kérdést hagyni fenn, u. i. vallásunk szelleméhez szigorú ragaszkodásunk, s eddig kimondott elveinkhez következességünk azt követeli, hogy az egyházmegyei főjegyző s director, más szóval pénztárnok is a praesbiteriumok által választassanak, miután azonban azt, kinél van a pénztár hü kezelése iránt elég erkölcsi s anyagi biztosíték, vagy ki bír a kellő jegyzői tulajdonokkal, az egyes kebeles tanácsok bajosan tudják megítélni, nem tudom, nem lenne-e jó a főjegyző s director élethosszúválasztását a részletes szinatra meghagyni?

Vége említenem nem hagyhatom, hogy eddig a curatorekat az egyházmegyei gyűlések felkérése folytán az egyházi főtanács nevezte ki. Ez ezután nem történhetné, okvetlen meg kell azonban maradni az egyh. főtanács azon jogának, hogy ha szabad választás útján gondnoknak valamelyik egyházmegyében alkalmatlan, vagy az ügyre nézve éppen káros egyén választatnék meg, a személyeskedés kerülése tekintetéből, határozata minden indokolás nélkül újabb választást rendelhessen, csakhogy a jogot mindig főconsistoriumi népes gyűlés gyakorolja.

V.

Áttérve az egyes egyházaknak az egyházmegyei gyűlésekeni képviseltetésére ezeknek az egyház vidéki gyűlésekeni képviseltetéséről, mint későbbi dologról most nem szólván, legelőbb is elmondom, hogy áll ez a Királyhágón túli egyházmegyékben. Minden praesbiterium választ papja mellé egy, s ha több papja lenne mindegyik mellé egy-egy világi küldöttet, s ezek minden közigazgatási dologban döntő szavazattal bírnak, tehát

más szóval a többiekkel egyenjogú tagjai az egyházmegyei közgyűlésnek, az egyházmegyei törvényszéken azonban, mely csak az egyházi s világi tisztviselőkből áll, az ügynököket is ide értve, semmi szavuk nincs, sem a papok, sem a világi megbízottak utiköltéséget s napi díjt nem kapnak. Megbecsülhetlen jó fele a képviselők jelenlétének, hogy ott személyesen meggyőződnek, mily lelkiismerettel kezeli az előjáróság minden dolgait, miut sulytatik, bárki legyen a bünös, s ezt otthon a közhallgatón megnyugtatósára elmondhatják, sőt nem egyszer esik meg az is, hogy természetes ép ész- s magyar előadási tehetséggel ez egyszerű képviselők oly oldalról világosítják meg azt, hogy az minden tanult társaikat meglepi. Én megvallom, itt nálunk is igen óhajtanám kimondani, életbeléptetni ezen elvet, hogy minden anyaegház küldjön papja mellett egy világi képviselőt az egyházmegyei gyűlésre. Legyen-e szavazata vagy nem e küldöttnek, kérdés? Én abban sem látok semmi felakadást, hogy legyen, sőt óhajtom azt, mert az ily küldött rendszeren — ritka kivétellel — együtt szavaz papjával, s így csakis annyi az egész, mint ha a papi szavazatok megkettőzöttének, azok aránya azonban nem igen változik, de nem ezt tartom most nálunk fő dolognak, hogy ezen képviselők döntő szavazattal birjanak, hanem azt, hogy jelen legyenek, kapjanak fogalmat a dolgok menetéről, győződjenek meg a gondos kezeléssel, s fejlődjenek rövid időn szavazat-képessékké.

A szavazat-képesség ellen azon kifogást teszik, hogy akkor minden részletes szinaton azon vidék nézete lesz döntő, melyen a szinát tartatik, mert a közel helységi képviselők megjelennek, míg a messzebb lakók megmaradnak. Míg azonban egyfelől e baj most is megvan, mikor a papok is, s éppen a messzsi lakók ritkán jelennek meg, úgy azt hiszem, nem tévedek az emberi természet megítélésében, ha azt állítom, hogy mihelyt köztudattá válik a képviselőjog gyakorolhatása, ha egyébiránt nem lennének, csak azon — az igazat megvallva nem igen szép — indokból is elküldik képviselőiket az egyházak, hogy más egyház nálok több jogot ne élvezzen, ha pedig nem adunk szavazatjogot a képviselőknek, akkor ezen ellevetés magától elesik. Én a képviselőket most minden esetre legalább 6 évre kívánám választani. Azt, hogy a részletes szinaton képviseltetésre nézve minden anyaegház, mint egy-egy erkölcsi személy egyenjogú kell hogy legyen, talán mondani is fölösleges, mert hogy az egyházak népességök arányában legyenek képviselve, mint ez tudtommal a világon egyetlen protestans egyházban sem történik, az már csak azon anomália miatt sem lehet, hogy így a népesebb községek, melyeknek egyházi életök fentartása aránylag kevesebbe kerül, mint a kisebbeknek, lelkeik száma arányába öt, hat, sőt több kis egyházat is leszavazhatának, s azért sem, hogy a protestans egyházi társadalom szervezetét, nem csak az anyagi erőre, hanem a szeretet s erkölcsi erő elveire is kell fektetni. Helyes azonban s szükséges s buzdításul is jó, hogy minden egyháznak, mint feljebb is mondtam, annyi képviselője legyen a hány papja van, kinek több befolyás kell, állítson új parochiát.

Azt hiszem, elmondtam mind azt, mi egyházmegyénknek népképviselői alapján leendő szervezése körül elméletileg s gyakorlatilag elmondható volt, igyekeztem a dolgot hely. hitvallásunknak megfelelő alpra állítani, s megczáfolni a felállított elvek ellen talán felhozható főbb ellenvetéseket, hátra volna még szólni egyházi főtestületeinknek a szinát s egyházi főtanácsnak népképviselői alapján szervezéséről. Ezt mellőzöm azonban most, mert ezt úgy sem tartom most hirtelen, nem fölkiat addig teendőnek, míg a képviselői alpra állított egyházmegyék működésüket meg nem kezdik, s e tárgyban majd megkérdetvén, véleményeikkel elő nem állnak, mellőzöm, mert teljes meggyőződés, hogy ha egyszer egyházmegyénk szervezve lesznek soká a köz szent szinát s egyházi főtanács szervezése sem késztetik, mi igen szükséges különösen az egyházi főtanácsra nézve már csak azért is, hogy ne álljon az majd minden egyes gyűlésben más-más ta-

gokból, kik csak az azelőtti gyűlés végzéseit sem ismerik apróra, s ne adjon ki jövőre oly egymással ellenkező rendeleteket e miatt, mint most néha. Mellőzöm végre, mert e két fő testületünk szervezése egy külön kimerítő cikksorozat igényel, mihez annak idejéni megírására a t. szerkesztő ur szives engedelméből jogomat fentartom.

Most még röviden egyháznak egy nagy hiányára kívánom hitsorsosim figyelmét röviden s egyenesen fölhívni a közeledő közszent szinát előtt, s ez symbolicus könyveinknek teljes hiánya. Papjaink közül igen kevés bir a canonokkal, s főként csak az idősek, akadtam papra, ki a helvetica confessio meglételének még szükségét sem akarta ismeri. A házassági törvényrajz, s egyházi törvénykezdető pedig ritkák közöttünk, mint a fehér holó.

Kötelességemnek tartottam a köz szent szinát leendő s lehető tagjait erre figyelmeztetni, mert hiszem, hogy e hiányon segíteni feladataihoz tartozik, s ha már ennyit mondtam, megmondom azt is, hogy czélszerű lenne azon könyveknek, melyek csak deákul kaphatók, hiteles magyar kiadásáról gondoskodni, mert szégyen- s fájdalommal ugyan, de meg kell vallanunk, hogy az ifjabb nemzedékből, még az Urnak hivatalos szolgálai közt is, akad több, ki nincs hivatva a deák canon stb. megértésére.

Ezt is elmondva, bucsút veszek tőled türelmes olvasó, s hogy bocsánatot hosszás s hosszadalmas cikkemért kinyerjem, Széchenyi István egykori szavait idézem: „Megbocsáss, nem értem rá röviden írni.“
Tisza László.

Erdeink és leendő vasutunk.

Vukovár, april 25.

Midőn az egyik vagy másik vidéket a vasutbálozat nagy egészébe bevonják, igen természetesen annak majd minden lakója egyaránt hiszi, hogy ez által a vagyonsodhatás egyik fontos tényezőjének birtokába fog jutni; így tehát éppen nem csuda, ha Erdély is, melyen nyomott gazdasági és kereskedelmi viszonyainak óhajtott jobb lendületét függő vasuti kérdésének leendő tényleges eldöntésétől várja; hogy aztán ezen eldöntés csakugyan minő lesz, s mennyire veszi méltányos kívánalmainkat tekintetbe, az, félig meddig mindnyájunk előtt tisztában van. Azért e részben koránt se akarok oly valamit ismételni, mit országunk gazdasági-és közügyi terén jól ismert jelesei már régen felfejtettek; csekély összefüggésben levő, másodrendű dolgot kíván röviden érinteni s ez az: ha valjon mit várhatnak erdeink, illetőleg azok birtokosai a leendő vasutól?

Ki valamennyire Erdélyt ismeri, s ki tudja, hogy összes szántóföldjei területe 2 millió és 160 ezer katas. holdat tesznek, míg az erdők 3 millió 560 ezer holdat foglalnak el s nagyjára oly állapotok, melyek a birtokosnak részben csekély, részben pedig semmi jövedelmet se baxtanak; az ilyen nem minden alap nélkül híheti azt, hogy a vasuti összeköttetés folytán e jó részben erdőgazdaságra is hivatott kis országnak vagyontökeje némi jobb kilátásnak örvendhet. Ki pedig azt is tudja, hogy a vasutak egyik legfőbb szállítmányi cikkét a fa képezi, az még nagyobb reményt táplálhat.

Austria a világkereskedelem számára az utóbbi években aránytalanul emelkedett fa-mennyiséget adott, így például míg az 1852-dik évben a fakivitel 1.873,000 köblábra ment, addig 1862-ben már 64.279,000 köblábra rugott 34 millió ft értékkel; s hogy Erdély is e tetőpontját koránt se elért kivitt fatermésének jelentékeny részével emelheti, az kétségtelen.

Ha valjon aztán a megnyilándó vasutal a valóságban is úgy történhetik-e, az már más kérdés. Hogy úgy történhetik, arra csak azon egy reményünk lehet, miképp jelenben a közgazdasági ministerium, illetékes körök s azok között az orsz. magy. gazdasági egyesület is és a vasuti igazgatóságok azon kérdéssel foglalkoznak, hogy miként lehetne a vasuti szállítmányi tárgyak vitelének díját csökkenteni; e kérdésre azon általánosan nyilvánuló közakarát kifejezése adott okot, hogy a jelenlegi vasuti árszabályok oly magasak, miként azok mellett bizonyos árucikkéket sem nagyobb, sem kisebb távolságra valóságos veszteség nélkül éppen nem is szállíthatni, másokat pedig távolabbi keresettebb piacra küldeni éppen lehetlen; ez utóbbi cikkekhez tartoznak az erdei termékek, a

ülzi-, épületi- és szerszámfa, cserzőanyagok, faszén és hamuszir.

Ha tehát mi erdélyiek vasutat nyertünk is erdei terményeink nagyobb eladását annak helyi fogyasztásától nagyobb remélni merészség volna, ha nem sokkal inkább csak azon esetben várhatjuk, ha az oly olcsó szállítási árszabályokkal bírand, melyek a 40—50 mérföldnél tovább való szállítást is jövedelmessé tehetik, s ekkor aztán nem minden kilitás nélkül várhatnók, hogy béreces bazánk szép növéssül fenyező a Pontus-Euxinus hajóin diszlenek, s hogy a külloni borok erdélyi tölgyekből készült hordókban szállíttatnak a világ minden tájaira.

Mint hogy emberi természetünkben rejlik mindig a jobbat várni, így bizton reméljük, hogy a közönséges kétségtelenül méltányos kifejezését a m. kormány is pártolni fogja, hogy a vasúti igazgatóságok is a szerződéseken biztosított magas szállítási díjakból engednek, mint ezt több társulat már is tette, s így míg Erdély számára a vasút üdvös forgalma életbe lép, nem csak más szállítási díjakra, de a fára nézve is olcsóbb szállítási díjak jönnek alkalmazásba; ezzel kapcsolatosan pedig erdélyi erdőbirtokosaink is több alappal remélhetik, hogy erdőgazdaságuk is jövőre nagyobb kamattal fogja jutalmazni.

Azon lehető kérdésre pedig ha vajjon az aradszebeni vagy Nagy-Várad-Kolozsvár-brassói vonaltól várhatnánk-e többet? a térképre való tekintés után bárki utóbbinak adja az előnyt; jóllehet ugyan, hogy az ország déli részén is a felhasználásra megért, sőt túl is ért számos állapotok vannak, de ezeknek egy jelentékeny részét névleg a fogarasi havasok természetét a vasúti közlekedéstől távol valónak nem lehetne mondani; a dél-nyugati rész pedig, mely anyagi tekintetben mégis csak jobban áll mint a keleti, értem a székelyeket, nem sokat veszítene, hisz, ha az aradszebeni vonal elmarad is a közlők megállapodása s a testvérházak nemzeti jóllétének emelkedésével párosult vagyonosodás után a Maros szabályozását legalább a portusi sóraktárig bizton várhatni, s így miután a vízeni szállítás mégis csak minden másnál olcsóbb, tehát az azzal különben is egykülön haladó vasutnál olcsóbb közlekedési utat nyerni; míg másfelől a N.-Várad-brassói vonal utján az ország egy jelentékeny része a 240 négyzet mérföldet tevő székelyföld jönne azon helyzetben, hogy mai kereskedelmének is egyik legfőbb forrását évenkénti fatermeszt előnyvel értékesíthetné.

Ki tudja, hogy a székelyek mennyi deczkát, zsinórt, és gerendát szállítanak fákcsokereiken délfelé, ki hallotta birét s még látta is a tutajos székelyeket, ki beszélt a deszkáját potom áron és sokszor vesztéssel eladó csiki székelylél s annak siralmas szavaiból a most sokszor hálátlan kereset feletti panaszt megérté, ki tudja, hogy a tavaszi medgyesi vásárra a létrák minő nagy számát fuvarozzák székely atyánkfiai s ön készítette mindennemű faedényeket mily számos helyre viszik; ki látta azon csapatot alkotó szakereket, melyek a halomra rakott cserkéret Brassoba szállítják vagy a ki tanuja volt és meggyőződhetett, hogy a székelyföldi kereskedés birtokában levő örményboltosok mily kényük szerint vásárolják a nekik ajánlott hamuszirt, az bizonyára nem kereség a térkép után, sőt annak kinézését sem törekszik emléke utján visszaidézni.

A Nagy-Várad-brassói vonalt tehát még erdőszettünk szempontjából is előnyösebbnek véljük s legyen szabad még azt is ide esatolnunk, hogy miután, miként említők, a székelyek egyik fő kereskedelmi cikkét a fa, illetőleg az erdei gyártmányok teszik, így ez utóbbi vonal építésével e szegény, de munkás nemzet is, mely a kenyérkereset hiánya miatt tömegesen hagyja el családi tűzhelyét, igen sokat nyerne; hisz, ki ne tudná, hogy mily gazdag erdőkben s mennyi helye van, melyeken előnyösen csak is erdő tenyészthető s így mennyi kéz dolgozhatnék ott éven át, különösen pedig télen, jó erdő-gazdaság mellett, s ez által minő összeget nyerne birtokosa és munkás osztálya.

K. Bedő Albert.

Lapszemle.

Δ Ugy vesszük észre — ha nem csalódnunk — hogy a huzamos idő óta néptelenül vált politikai küzdelem ismét élénkülni kezd, s a leeresztett zászlók megint fölegyenesednek. Erre látszik mutatni azon körülmény, hogy a különböző pártárvonalak közlőneki körvonalozzák nézeteiket; a „Hon“, „Bécsi Híradó“ és „Debatte“ már hoznak ilyenmü közléseket, és így érdekes eszmecserének nézhetünk elébe.

Meg fog-e ennek következtében kezdődni az alkotmányos élet szent Isván országának onszatlan területén; melyik nézet fog érvényesülni, melyiket fogadandja el a nemzeti egyetemes magyar országgyűlésén, azt a jövő mutatandja meg; mi hírlapírói kötelességünknek tartjuk egybeállítani, constataálni a fölmérülő különböző pártnézeteket, fentartván magunknak a jogot az annak idejébeni hozzászóláshoz.

Szemlénket a „Hon“ nyilatkozatával nyitjuk meg; ime ennek általánosságban tartott programja:

„Biztató jelenségül vesszük, hogy a sugalmazott „Bécsi Híradó“ és a hivatalos „Sürgöny“ egy időben támadnak ránk s sürgetik a „Hon“ pártját, hogy álljon elő a programjával. Mi ezt küszög jobb idők előjelenek tekintjük, miután mindakét lapról felteszük azt a lovaszágat, hogy ha bizonyos tudomása volna arról, hogy az ideiglenes törvények szigora még mindig elérheti a magyarországi sajtó kezelőit, nem vállalkoznának agent provocateur szerepre, hogy az asztaluk mellett békében üldögélő és beszélni nem akaró jámbor polgárokat kötelőzködő faggatásokkal megszóalásra kényszerítsék.

„Mert valóban, captiosus faggatásnak kell neveznünk, mikor majd az illoyali, majd a hyperloyalis végtetek felé való törekvéseket akarják alánk csusztatni, s ismételve insitálnak rajtunk, hogy mondjuk meg hát, mit akar a „Hon“ pártja? mi a jövőre való programunk?“

„Ha a journalisticát minden képviselőjében tisztelni nem tartanók általános egyezményünknek, könnyen elvárhatnók e kérdést azzal a válaszal, hogy majd az erre méltó helyen, s az ehhez érdekes időben fogunk rá feleletet adni, addig csak közönségünknek tartozunk vele, az pedig tudja programunkat, mert mi is töle kaptuk azt.“

„Azonban nem vagyunk e védbástyára szorulva: mi zárt sorban merünk a sikon is akármikor, akárhányra a hívására megjelenni, a legfelsőbb hatalomszónak, éppen úgy, mint az officiosus vezérek irónak.“

„Elveink összegét megtalálhatja mindenki a „Hon“ harmadfélvi folyamában, csak ne resteljen utána nézni; — a mikor csak a helyzet korlátossága mellett tehetjük, minden alkalmat megragadunk annak nyilvánítására és soha sem másítottunk meg belőle semmit.“

„A ki pedig restelli az utánjárást, annak recapitulálhatjuk azt most is.“

„Tehát eddig elmondott nézeteink ezek voltak: Megoldás a törvényes téren, a két törvényes tényező által törvényes, alkotmányos eszközökkel.

„Magyarország történelmi és állami eszégének megőrzése.

„Alkotmányos szabadság a birodalom minden országára nézve „az országok igényeiből kifejlődött alakban.“

„Nemzetiségi, felekezeti igényeknél teljes egyéni és egyesületi szabadság, de semmi területi különzés, semmi status in statu.

„Kormány felelősség és parlamenti rendszer, népképviseleti alapon.

„Szabadelvű külpolitika.

„Radicalis javítás az állam- és nemzetgazdászatonban.

„A Lajthántul valódi alkotmányos szabadság biztosítása a Lajthánbinnennek, s emez biztosítéka amannak, nem pedig — mint eddig (és nem az innesső részről) élére állítottat: — vetélytársa, sőt ellenese egyik a másiknak.

„Egyenként elősegítő erőfelfejlés és jóllét s ennek megfelelő intézmények; de nem azzal a thesissel, hogy „a mi az enyim, az az enyim; a mi pedig a tied — az is az enyim.“

„A szószerk és a sajtó szabadsága, „törvényes organumok“ felléjelete mellett.

„Olcsó administratio, választott, tisztviselők, törvénykezési nyilvánosság.

„És semmi utógondolatok.“

„Hogy ezen nézeteink ezen tétélekhez híven meg voltak eddig tartva és minden adott alkalomnál részletesen kifejtve lapunkban, azt, a ki a „Hon“-t folytonos figyelemmel kísérte, el fogja ismerni.

Mi tehát egy napig sem buvunk el politikai confessioink catechesisével a hivatalos és félhivatalos vezércikkiről; hiszünk, hogy már most mi is meg fogjuk hallani, hát az ő programjuk miből áll?“

„S az iránt is táplálunk némi halavány reményt, hogy majd a mit az egyik officiosus lap ma elmond, azt a másik holnap nem fogja meghazudtolni, s holnapután maga is desavouálni; a hogy eddig szokásos gyakorlatban láttuk.“

A n.-enyedi ref. egyh. megye rész. zsinatának az egyh. nép-képviselet tárgyabani véleménye.

(Folytatása és vége.)

Ezen képviselők a közgyűlésen papjukkal egyetelő tanácskozási és szavazati joggal bírnak. Az egyházmegyei törvényszéknek pedig természetesen szintegy egyházi, mint világi részről csak is a megválasztott tisztviselők vesznek részt. Azon nem várt esetben, ha valamelyik praesbiterium képviselőül a 99-ik Canonban kijelölt kötelességük meg nem felelő képviselő választana, vagy az később erkölcsére néz képtelenné válnék, ezen választást az egyházmegyei törvényszék minden indokolás nélkül vissza utasítván, vagy érvénytelennek nyilvánítván, újabb választást rendelhet. Ha valamely képviselő hely a hat év letelte előtt türességbe jön, az illető praesbiterium helyette mást csak is a rendes határidő kiteltéig ideiglenesen választson.

Az egyes egyházak képviseltetése iránt határozott nézetünk ez, ha azonban majd a köz. szt. zsinat észszerűnek látna az egyes egyházak képviselőinek most még nem adni szavazatot az egyh. megyei közgyűlésen, mi minden pap szavazati-jog-

gal bírván a pártási elv nagy mellőzésével eshetnék meg, még azon esetben is kérünk annyit, hogy a képviselők megválasztásának, s ha decisivum votummal nem, consultativum votummal jelen lehetvén az egyh. megyei közgyűlésen, az ott folyó dolgokkal maguk okuljanak, hitsorsosaikat pedig otthon felvilágosíthassák.

Egyh. megyei közgyűlést két évvel és tavasszal egyet-egyet kívánunk tartani, melynek végével az egyh. megyei törvényszék is mindig összejöhet. A többi partialisokon pedig publico-politicumok nem tárgyalatván, csak is a törvényszékre tartozó ügyek intéztetvén el, csak a tisztviselők mint törvényszék tagjai jelenendek meg.

Az egyh. megyének az egyházi rendből tisztviselői, mint a közgyűlésen, ugy a törvényszéken is két szavazattal bírandnak, egyikhez joguk lévén, mint az egyh. megye egyeteme többségének akaratából megválasztott tisztviselőnek, másikhoz mint egyháznak megválasztott papjának. A világi rendből egyh. megyei tisztviselőnek redesen egy szavazatjuk van tisztviselőkké választásuk jogán s két szavazatot csak is azon esetben vehetnek igénybe, ha egyh. megyei hivataluk mellett még hat évre is megválasztott képviselői lennének azon egyháznak, a melyben laknak. Szabad azonban minden egyháznak a talán keblében lakó világi tisztviselő mellett bármely más világit hat évre megválasztani képviselőül.

Szorosan megfontolva csak ezen egy mód van a pártási elv megmentésére; kivéven azt, ha kimondatnék, hogy a mely egyházban az egyházmegyei papi tisztviselője lakik, az ez által már képviselve lévén, e képviseleti szavazatnak pedig egy más világi tisztviselő szavazata felelvén meg, világi képviselő nem választat, nem lévén egyházi szavazat, ha az illető tisztviselő papnak csak egy szavazatot adunk, mely a választott világi képviselő szavazatát parificalja. Hasonlóan el kellene venni az egyház papjának szavazati jogát, mely egyházban világi rendből való egyh. megyei tisztviselő lakik, ha a világi tisztviselőnek csak egy szavazatot adunk s nem engedjük meg, hogy mellette más világi képviselőt válasszanak, mert ugyan is az a világi tisztviselő egy szavazatát parificalja a néki megfelelő egyh. rendből tisztviselő szavazata s az egyház papja szavazatának megfelelő világi szavazat hiányoznék. Ez egy oly tömkeleg s annyi esetleges változásnak esik alá, anynyi időközbeni választásokat ténne szükségessé, hogy helyesnek véljük ennek kiküszöbölésével az egyházi rendből tisztviselőnek mindenkorra, a világi rendből tisztviselőnek azon esetben megadni a két szavazatot, ha egyszermind egyháznak hat évre megválasztott képviselői is.

A pártás az egyházmegyei tisztviselő karának megalakításában így szigorúan megalakítatván, a gyűlések folyama az által, hogy a világiak vagy egyháziakból egyenként számmal jelenének meg, nem zavartathatik. „Absentés carent voto.“ Azért, hogy valakinek megjelenni nem tesztik, a hűségben megjelentektől szavazatukat elvenni nem lehet; mi egymás iránti féltékenységünknek is igen neveltséges tanubizonyossága lenne.

A tisztviselők biztosabb megjelenése tekintetéből kimondatni óhajtjuk, hogy valamint minden egyházi tisztviselő, ugy minden világi tisztviselő is kötelességei teljesítésén, az egyházmegye érdekei körüli buzgolkadásra, az igazság kiszolgáltatás körüli részrehajlatlan és lelkiismeretes eljárásra esküvel is kötelezendők; s hogy a mely egyh. vagy világi tlnök bárom egymásutáni gyűlésről elmarad a nélkül, hogy annak kielégítő okát adhatná s adná, az lemondottnak tekintetvén, a helyeire új választás azonnal kiirassék, mint ez a Királyhágon túl több egyh. megyében szokásban van.

A mi az egyházmegyei közgyűlések költségeit illeti: az egyházmegyei világi tisztviselők tudtánkkal sehol sem formálnak igényt semminemű anyagi kárpótláshoz s így reméljük, a mieink sem fognak formálni igényt a peres ügyek csekély jövedelméhez.

A mi az egyházi tisztviselők kiadásait s elváltásait illeti, az egyháztól eddig is nálunk bejövő rész. zsinat tartási járulékkal együtt, a szokott módon fedezendik; a rész. zsinat tartása három központi egyházban tartatván, az egyes egyházak oly csekély és fokozatos arányban járulnak a költségekhez, hogy az egyiknek is terhére nem eshetik. Hasonló eljárást javasolunk azon egyházmegyeknek, a melyek a sokkal inkább terhelő s még vándorló rész. zsinat tartásához ragaszkodnak.

Az egyes egyházak képviselőinek a gyűlésekre mikénti eljutására az egyh. megyei gyűlés alapot mutatni nem képes, eljönnek ök maguk erején; vagy mint kebli ügyről intézkedend az egyes egyházak praesbiteriuma, melyek kellő felvilágosítás után a nyert nagy, szép joggal járó évenkénti 3, 4 forintnyi kiadást kerülni nem fogja.

Nem annyira irányadás, mint inkább tájékoztatás s ezen kúszóbb álló közérdeklő ügynek minél több oldalról megvitatása tekintetéből közli

Hegedűs Lajos,
ref. lelkész.

Adakozás az erdélyi inségek részére.

1. Nagy-Károly városának lakói az ottani olvasó-egylet felszólítása folytán 20 forint adako-

zással járultak az erdélyi inségek felségelésére, mely összeget a választmány elnöke Boér Gusztáv ur, a gazdasági egylet inségügyi bizottmányhoz kézbessitett.

2. A kolozsvári kereskedő ifjuság az inség enyhítésére 32 forint összeggel járult, mely összeg szintén a fenemlített bizottmányhoz kézbessitett.

Kül- és belföldi levelezés.

Genf. május 5.

A német államokon utazván keresztül, természetesen sok új, szép és ennélfogva meglepő dolgotra akadhatni.

Mindenek fölött azonban a gyári élet s a kereskedés élénksége az, mely különösen erdélyi ember előtt mindenütt óriási alakban tűnik föl. A gyárak füstölögő kéményei, a német föld éjszaki részétől déli feléig — kisebb-nagyobb mértékben minden vidéken — falvak- és városokban egyaránt fényes bizonyosságai az új kor e tekintetbeni tökéletes haladásának.

De az „industrie“ sehol sem áll magasabb fokon, s az ipar nincs nagyobb lelkesedéssel fölkarolva, mint éppen itt ezen szép kis köztársaságban. Itt a falvak egyszerű házaiban vagy a hegyek között elszort kunyhókban is építészeti csin- és kellemre találhatni. A városok s különösen a Genf körül fekvő nyírlakok nagyrésze éppen fejedelmi pompában úszik. Egy egyszerű kapus lakón is, aestetikát képesek fölmutatni. Izlés-teljségg van a kézműipar minden ágában. És ezek egyesülve a természet nagyszerűségével hatalmas erőkké válnak, mik ide csalják az ideget, hogy ismerni tanuljon egy népet, mely a szabadsággal ekkora önszorgalmat tud párosítani.

A mi népünkben is megvan a jóra és szépre való hajlam, s a mi legfőbb (különösen a székelyben) megvan a szorgalom is.

Erdély és Schveiz némely vidékei között meglepő hasonlat létezik. De hogy a Kárpátok vidéke, a kézműipar minden ágában, csak meg is közelíthesse az Alpokét, azt csak népünk törekvésének a kereskedés és iparra való irányzása eszközölheti.

Sokszor hallottam állítani, hogy külföldön Magyarország s különösen Erdély „terra incognita“-k. Ezen állítást azonban a tapasztalás nem egészen igazolja.

Az éjszaki mivel német — különösen a porosz — ismeri a „magyart“, s még annak történetét is.

Feltűnő, hogy a „magyar“ ismerése főleg csak addig terjed, meddig a „porosz“ iránti rokonszenv. Már Frankfurton alól gyakrabban lehet hallani azon állítást, hogy a magyar nemzet is a szláv törzshez tartozó, és pedig a muszka megérti a lengyelt és ez a magyart, a nélkül, hogy egymás nyelvet megtanulni lennének kénytelenek. Ez a borzasztó tudatlanság, délfelé hite eredményezendők, melynek élére, mint legfélszebb szláv fajt, a magyart állította.

Ugy látszik, hogy ez a dolog hasonlóan áll Olasz- és Franciaországban is. Sok Franciaországból való, itt tanult protestans emberrel beszéltem, kik hasonló balhiedelemben voltak, s bálmulva hallották az ellenkezőt. Egy Turinban megjelenő francia lap valamely száma nem régiben Austria bukását a szláv elemtől hitte eredményezendők, melynek élére, mint legfélszebb szláv fajt, a magyart állította.

Különben az emberek itt általán minden dolgról nem csak szabadon gondolkozhatnak, hanem kedvök szerint irhatnak is. A más államokban eltiltott műveket itt kényelmesen olvashatni. Vannak is itt különböző vallási és politikai irányú secták (bírva liberalis és nem liberalis irányt). Vannak vallás utítók, kik a „Bibliát“ félre téve egészen új eszméken alapítottnak hitt vallást hirdetnek. De az eszme, mely körül forognak, korántsem új, hanem a keresztény vallás legszebb elve.

A gazdagok az „orthodoxia“ barátjai, míg a szegények szabadelvűek. Feltűnő az is, hogy a catholicusoknál a liberalis eszmék jobban ki vannak fejlődve, mint a protestansoknál.

Az aristocrazia (gazdagok) ellenében a szegényebbek között egy comunisticus iránytársulat van. Mely szeretné az egyensúlyt a tárczában is.

Lincoln meggyilkoltatása a genfi cantonra is fájdalmasan hatott. Az itteni amerikaiak egyszerre gyászolni kezdettek. Ezt különben Európa minden részében „indignatio“-val fogadják. Az angol királytól sajtó kezű levelet intézett Lincoln özvegyéhez, az angol parlament, a francia törvényhozótest részvétőket fejezték ki. A „Journal de Genève“ — ma a francia prot. papság világszerte iratát hozta — mely egyszermind fájdalmas részvételt fejez ki az elnök özvegyének. Ugyancsak a nevezett lap naponként újabb adatokkal toldva adja elő a tragicus eseményt.

Kőrösi Ferencz.

Különfélék.

** A rom. kath. egyházmegye e f. hó 7-kén tartott közgyűlésében elfogadta egyik egyház megyei követ azon indítványát, hogy egy bizottság neveztesse ki, mely tervet nyújtson be, miként

kellene a roppant költségbe került szép torony közvetlen közelébe levő épületek lebontásával a toronyhoz szabad bejárást és belátást eszközölni? Ezen bizottságnak egyszersmind utasításba adatott az iránt is javaslatot adni be, hogy hol és mennyi épület bontassék le az említett cél elérése tekintetéből. Az eredményt annak idejében közölni fogjuk.

* Valábanyszor csak alkalmunk van szívesen megemlékezni a „Növendékek lapjára”, mely a célnak mind jobban-jobban kezd megfelelni. Utóbbi számában Szabó Károly egy értekezést végzett be a „Magyar nemzeti büszkeségről.” E szép tárgyról bátran elmondhatjuk, hogy szebben s több lelkesedéssel még nem írt soha senki.

* Figyelmeztetjük a közönséget különösen a zenekedvelőket, hogy a ev. ref. collegiumi ifjúság zenekara, míg a szorg-idők tartanak, minden szombatn délután hat órakor a collegium előtt működik.

* Egy panaszos cikk küldetett be szerkesztőségünkhez aziránt, hogy a köztemetőben a sírkövek még folytonosan ki vannak téve a legkegyetlenebb csonkítások, s bepiszkolásoknak. Nem tudjuk mennyire igaz e panasz, de ha áll, úgy meg vagyunk győződve, hogy ez nem kertilve el az illető felügyelők figyelmét, módot találnak a visszaélések megszüntetésére. Csak egy pár síremlék csonkítót kellene jómóddal megbüntetni, a többiek példájára.

* Curiosum. A napokban az utcaszögleteken szóról szóra a következő hirdetés volt olvasható: „Semmi se lehetetlen! Erről győződhetik meg, a ki eljön ma az Ajtai László vendéglőjébe, hol kopár udvaron alig két hét alatt, pompás kert alakult. Lesz ma ebben a pompás kertben pompás zene, mindenféle; a Salamonéé, az a bübajos, aztán tányér-csörgés, pohár-csengés, piczula-pengés, minden, minden. Tessék csak eljönni!” Ajánljuk e hét országra szóló hirdetést a pesti vendéglősök figyelmébe, kiknek eddigelő bizonyosan nem jutott eszébe, hogy a piczerecsörgés tányér-csörgése is a pompás zenéhez tartozik. Egyébaránt e csinos kis kerti vendéglőt mi is ajánljuk a közönség figyelmébe. Bérleje ügyes s mindeneaféle szolgáltatás, honyhája kitünő, s a mi a fő dolog, nem drága.

* Tordai levelezőnk írja, hogy a Folinus társulatát a közönség kitünő pártfogásba részesíti. Összesen csak négy előadást tartottak. „Az átváltozott macska”, és „Egy csésze théa”-val kezdték meg a működést. Az elsőben különösen Szabó Pepi nyerte meg a közönség általános tetszését, kit minden jelenete után zajosan megtapsoltak. Az Odry szép éneke szintén közfigyelem- és elismerésben részesült. Általános sajnálattal, hogy a kirándulás csak oly rövid ideig tartott.

* Kmetty György halálát megelőző órákról azt írja a debreczeni „Hortobágy”, hogy a boldogult még apr. 25-én délután 3 órakor Vakoviccsal sétálni volt. Midőn a sétáról visszatért, Rónay Jácint és az orvos mentek hozzá, kik a gyöngékedni látszóknak lefekvést tanácslátnak. Az orvos sürgető tanácsára hajolván, más szobába ment s kezdeni kezdett, a midőn egyszerre összerogyott s barátjának, Rónaynak karjai közt halt meg, állítólag idegészleltüdben. Különbben már mintegy 9 hét óta nyakgerincz-bajban szenvedett. Mártius 10-kén írt soráiban nyak- és fejfájás miatt panaszkodott. April 18-kán arról dutoisítá Debreczenben lakó testvérét, dr. Kmettyt, hogy már jobban érzi magát, de felgyógyulása lassan halad.

* Liszt Ferencz, ki mult hó 25-én Rómában tényleg az egyházi rendbe lépett, mint mult hó 27-kéről Rómából Párisban lakó anyához írja, adott szavához híven, az augusztusi zene-ünnepélyre eljön Pestre, s ugyanakkor „Szent Erzsébet” legendáját is előadja. Ezt Párisból az ott időző Reményi E. közli.

— Genfből írják nekünk: Kmetty György haláláról a Bernben megjelenő „Der Bund” és az itteni „Journal de Genève” az angol lapok után május hó 1-én következőleg írnak: „Kmetty György az 1848 és 1849-ki magyar forradalom tábornokainak egyik legkitünőbbike itt tegnap délután idegészleltüdben következtében meghalozott. Kmetty György született 1812-ben. 20 éves korában mint közkatoná osztrák szolgálatba lépett, hol a magyar forradalom őt, mint főhadnagyot találta. Magyar seregbe lépven, gyorsan haladott, egész a tábornokságig. Ez idő alatt főként kis csapatok vezetését látta ki. A forradalom végeztével Bemmel együtt Törökországba menekült, hol nemsokára basává lett. Mint ilyen, mindenkiféle kitüntetését magától 1855-ben, Karsnál az oroszok, Murawieff vezetésénél ostrománál, kiknek a nevezett év szeptember 29-én, a legérezhetőbb csapásokat sztozotta. A syriai fölkelés alkalmával vezére volt egy 70—80 ezerből álló hadtestnek. Ezután csakhamar szolgálatját elhagyva Londonba jött, hol minden előkelő angol és honfi társait szerette és becsülte „pension”-jából élt. Már több hó óta gyengélkedett ugyan, de azért halála környezetére váratlan csapásként jött. Kmetty-ben (Isaiah basa) a magyar emigratio egyik legjobb, becsültebb, jelesb és legszeretreméltóbb tagját veszítette el.

* Langiewicz szintén s lengyelek Amerikába vándorlása ellen nyilatkozik. Egy amerikai agens t. i. fölszólítja őt, hogy az Unio számára legiót al-

kitson, de L. visszautasítja, s kijelenté, hogy ily kivándorlási tervek az orosz kormány részéről származnak, kinek érdekében áll a lengyeleket Európából elzavarni.

Politikai hírek.

Angolország. A „Globe” Deák Ferencnek a Magyarország és Austria közti kibékülést illető javaslatáról szólván, azon észrevételt teszi: hogy ha maga a magyar országgyűlés revidálná a régi magyar alkotmányt, ez felfogása szerint igen esélyesnek látszanék. Skótszország és Irland is törvényes testületeik szavazata következtében egyesítették Angolországgal. De az osztrák kabinetnek föl kell hagynia azon föltevessel, hogy az 1848—49-i háború Magyarország minden jogát megsemmisítette, s csak a hódító jogát hagyta érvényben. Ez áldozat büles, államférfini nézetet tanusítva, mi azonban bizton nem várható. Lehetséges, miként a Reichsrath közbenjáróvá teszi magát azon nyilatkozat által, hogy a magyar alkotmányos pártiak nézetei érthetők és jogosak. De sokkal hatályosabb volna — a „Globe” szerint — ha maga a császár ragadná meg a kezdeményezést a Magyarországgal való kibékülésre.

Francoziaország. Páris, máj. 6. Észak-Amerikában a bangulat, néhány idegen hatalomság s ezek közt Francoziaország ellen is egyszerre csak oly ellenséges lön, hogy Bosse ellenadmiral, az amerikai tengereken levő francia hajó-osztály parancsnoka, parancsot kapott, miszerint az Egyesült államok egyetlen kikötőjébe se menjen be, nehogy kellemetlenségekre adjon alkalmat.

Hírlik, hogy a császárnak szándéka volna Algir tartományainak beutazása után Tunisba menni. A „Pays” ma e czim alatt „Politikai gyilkosság” heves cikket hoz a frankfurti „Európa” ellen, mely utóbbi számában társalmi tanulmányt hoz, mely állítólag a politikai gyilkosság mellett szól. A „Pays” egészen közölvén a cikket, megjegyzi: „Ismétljük, ilyet irnak, ilyet nyomtatnak ma nyilván: de csalódnak ha hiszik, hogy az ily gyilölötes és istentelen declamatiók csak az utálat érzelmét kelték fel, de minket nem nyugtalanítanak. Többet tartunk korunk és hazánk lelkiismeretességéről, mintsem meggyőződve ne volnánk, hogy az ily tanokat mindenki visszavetendi, a kik a multkor Bigelow urnak beküldék látogató jegyeiket. A politikai gyilkosság mint undor-gerjesztő büntény tekintetik az Oceanon túl, és Európában sem tartja azt senki „magasztos erény”-nek. Az orgyilkosság nem lehet a földleirai helyzet kérdése. Azt kell hinnünk, hogy az „Európa” jóhisze most tévutra vezetett. Bizonyítja ezt, hogy e lap vezére Ganeseo, a ki éles polemait folytát ugyan Lagueronniere és Girardin Emil ellen, s a Havas távirati-ügynökséggel is szoros viszonyban áll, mely ezen rejtélyes lap minden rongyos újdonságát közleni szokta. Ily társaságban nem illik Ravailac kését, Fieschi és Cadoudal pokolgépét, és Orsini bombáját dicsőíteni.”

A távirida megezáfolja azon híreket, mintha Francoziaország lemondani akarna Algirról. Visszatartásban, a császár, Tonlonban megállapodik, s ott kísérlet fog történni egy új modorban épült páncélos fregattal. A „Patrie” szerint Cialdini Madridba megy különös küldetésben. E lap azt hiszi, hogy Cialdini, a ki korábban Spanyol szolgálatban állott, czélját elérendi.

Páris, máj. 8. A „Constitutio” örvend, hogy a német hercegségek képviselői az 1848-ki alapon hivatnak össze, mert ezen választási rendszer megközelíti az általános szavazatot.

Algir, máj. 5. A császár egészségi állapota kitünő.

A császár kiáltványt intézett Algir lakosságához, melyben mondatik: „Eljöttem, hogy személyesen megismerkedjem érdekeitekkel, gyámolítsam törekvéseiteket, s biztossalak titeket a legmagasabb oltalomról. Régóta erélylyel küzdtek két borzasztó akadály ellen: a természet és iszonyai, s egy harcziás nép ellen. De jobb napok közelednek; külön társaságok fogják a föld gazdagságát kifejleszteni, s a féken tartott arabok beismerik majd üdvös szándékaitokat, s nem fogják többé a nyugalmat megháborítani.

Legyen bizalmatok a jövőben, ragaszkodjatok a földhez, melyet miveltek, mint új hazátok, s bánjatok úgy az arabokkal, mint saját honosaitokkal.

Uralkodóknak kell lennünk, mert miveltebbek vagyunk náluknál, s nagylelkűeknek, mert erősebbek vagyunk.”

Olaszország. Turini hírek szerint az olasz korona-örökös elhagyta Nápolyt, s atyja kívánatára Turinba ment. Biztos tudósítások szerint Vegezzinek eddig meg nem szakított alkudozásai Antonelli bibornokkal, az olasz püspökségek leszállítására vonatkozó kérdés stadiumába léptek. Az olasz kormány a püspökségeket eddigi létszámuk egyharmad részére indítványozza leszállítani, és Francoziaországra hivatkozik, hol kétszerte számosabb lakosság mellett, a püspökségek száma alig képezi harmadrészt az olasz püspökségek jelen létszámának. Az alkudozások Turin és Róma közt, a szent atyának Victor Emanuelhez intézett levelében említett pontokra szorítoknak. Politikai kérdések nem érintettek. Egyes pontokra nézve bizonyosnak tekintheti a kiegyezkedést.

Turin, máj. 4. Humbert hg., a ki úgy lát-

szik, Rómában volt, Vegezzivel május 5-kén érkezik Turinba, a hol még a király udvart tart. Rossi tábornokot, a ki az első bizalmas tárgyalásokba becsátkozott Rómával, a király első hadsegédének nevezte ki. Vegezzi elutazása után ennek titkoka, Mautrizzi újabb fontos concessiókkal küldetett Rómába. Ezek szerint a püspökök minden előleges feltétel nélkül pure et simple visszatérhetnek. Ezt Rómában tényleg tartják, a többi másodrangú kérdés. Némelyek szerint Vegezzi, mint egyházi ügyekben közbenjáró, maradandó állást veend Rómában. Az olasz kabinet igen ártatlan képet mutat mindezekhez: egymásután adja ki a czáfolatokat, a lapokban, de Turinban hiszik, hogy az egyházi alkudozások csak kapesot képeznek a politikai alkudozásokra. Így magyarázzák Róma alázatos eljárását, mert különben, hogy ott valaki jól alkudjék, több fortélylyal kell bírnia, mint a mennyivel Cavour halála óta bármely olasz minister bírt.

A „Köln. Ztg.” szerint a Rómával kezdett alkudozások azon előnyt credményezték, hogy Spanyolország hajlandóságot tanusít Olaszország elismerésére. Ily értelemben magyarázzák Cialdini küldetését Madridba. Humbert herceg egészségi állapota többszörös aggodalmat kezd okozni.

Orosz- és Lengyelország. A varsói kerület csapataihoz kibocsátott napiparancs értelmében a Varsó körül összpontosított csapatok combinált gyakorlatai május 15-kén kezdődnek és az összes csapatokra nézve, az utászandár kivételével, mely munkái végeztéig a gyakorló táborban marad, aug. 15-kén végződnek. — Az „Ostsee Ztg.” nak írják: „A lengyel aristocratia mindig nyiltabban közeledik az orosz kormányhoz, s egy alakulásban levő orosz párt magával tekinthet. Loyalis érzelmeit nem csak loyalitási feliratokkal tanusítja, melyekben még az ostromállapot fenntartását is kérelmezi, hanem az által is, hogy becsüleg közeledik a magasabb orosz hivatalnokai körökkel és támogatja az orosz kormány szándokait. A Varsóban tartózkodó aristocratia különös előszeretettel látogatja a határozottan orosz érzelmi Golian lelkész predicationit, melyek telvé vannak mindig czélatokkal a legutóbbi fölkelésre, melyet, mint a rabló és gyilkos bandák minden vallásos és erkölcsi érzelmeikkel ellenkező művét jellemez. Nagy-estütrőkön Golian ur a lengyel nemzetet Oroszország elleni harcában Judással hasonlítja össze, ki Krisztust csók által árulá el. A templom telvé volt ájtatoskodókkal az első körökből, és mindnyájan meglátszóan elégedve lenni e hasonlattal.”

Langiewicz exdictator az „Ojezyzna” czimű lapban határozottan a lengyel emigransoknak tengeri kivándorlása ellen nyilatkozik és az ilyes kivándorlási tervezetek ajánlata és előmozdításában csak az orosz kormány celszövényeit látja, melynek érdekében volna, a lengyel emigratiót Európától lehetőleg távol tartani. Plater gróf is kárhoztatja egy amerikai lengyel gyarmat alapításának tervét, mely véleménye szerint csak Oroszországnak tenne jó szolgálatokat, és a jelenlegi emigratiót „mint Lengyelország jövő függetlensége elemeinek egyikét” kívánja Európában megtartani.

Szt. Péterváron, május 5. Azon kiváló figyelem, melyben Napoleon császár az orosz császári családot francia földön tartózkodása alatt részesíté, nem maradt észrevételül, s a francziák nem egy ellenségét kibékíté; nehéz volna nyomattékkal bírót hallani, mely nem ismeré el a két udvar közötti szívélyes viszonyt. A két császár lyoni találkozására a szívélyesség újabb bizonyítékakul tekinthető, melynek állandóságához nem szükséges az ünnepélyeskedés. — A nagyherceg hullája e hó 20-kán fog Kronstadtba megérkezni, s az előleges intézkedések szerint a Péter-Pál-templomban lesz kiterítve körülbelül egy hétig. Egyéb intézkedésekről még nem tudhatni, ámbár már nem sokáig maradhat el a temetési program kibírdetése. — Az itt uralkodó járvány még nem szűnt meg. A „Ruski Invalid” hivatalosan constatalja, hogy a kórházakban általában véve naponként 360 megbetegedési eset fordul elő.

Amerika. New York, april 22. Szerdán april 19-én ment végbe Washingtonban Lincoln elnök temetése, a lakosság roppant részvétel mellett. Hosszas gyászmenet követte a koporsót, élén Johnson elnökkel, Grant és Butler tábornokokkal, Farragut tengernaggyal, a külföldi követekkel stb. Minden bolt be volt zárva, úgy szintén New-Yorkban is, és általában az éjszaka. A brit tartományok nagyobb városi szintén résztvettek az általános gyászünnepélyben a nyilvános épületek bezárása és a tisztelet ideiglenes megszüntetése által. A holttest illinoisi utolsó nyughelyére szállítása közben 21-kén Baltimoreba érkezett, s ott néhány óráig kitétetvén, Harrisburgba vitetett. A hol átmélt, mindenütt a fájdalom és tisztelet félreismerhetlen jelei mutatkoztak. Harrisburgból, Philadelphia, New-York, Albany, Buffalo, Cheveland, Kolumbus, Indianapolis és Chicago városoktól Springfieldbe szállítatik. Különböző államokból voltak küldöttségek Johnson elnöknek tiszteletkenni. Az elnök ismételte azon mondatát, hogy árulás a legnagyobb bűn s azt mint olyat kell büntetni: azonban még sem adott határozott felvilágosítást jövő politikáját illetőleg. A „New-York Herald” azt véli, hogy Johnson elnök a külföld irányában erősebben fellépő és kevesebb engedékeny politikát fog követni, mint előde; ő ragaszkodik a Monroe-doctrinához. — Kilpatrick tá-

bornok a déliek hadseregét Raleigh-n tul 30 mért-földnyire üldözte; és a legutóbbi tudósítások szerint Johnston a fegyvert letette. Állítólag Mosby és Rosser is megadták magukat. — Hivatalos tudósítások szerint a Lee által átadott csapatok száma 26,000 emberre megy 159 ágyuval. — Selmában Wilson 2000 embert fogott el és 100 ágyut zsákmányolt; Columbus és Montgomery is körül vanak véve Thomas lovassága által.

Johnson elnök a nála magát bemutató angol követnek így felelt: „Nagyon örülök azon barátságos érzelmeinek, miknek ön ö Felsőge nevében kifejezést adott. Nagybritannia és az Egyesült államok kiterjedt kereskedelmük, határaik találkozása nyelvük és törvényeik hasonlósága miatt egy időben ellentétbe és benső viszonyba jönnek egymással. Mind két nép oly buzgalommal küzd az egész világon azonos kereskedelmi czélok felé, hogy első tekintetre úgy kell látszani, miszerint ezek ha nem is ellenségei, de legalább hideg és számító barátjai lehetnek csak egymásnak. Másrészt azonban mind két nép annyira egyenlő buzgalommal ragaszkodik a polgári jogok és alkotmányos szabadság eszméihez, hogy a feltételes szemléletnek azt kell hinni, hogy a szakadatlan egyezés és rokonszenv közöttük valódi szövetséggé emelkedhetik. A polgárisulás azt kívánja, hogy ők jó barátok maradjanak. Én mindig tudtam, s mind két országot megiszteelő ténynek tekintetem, hogy Anglia királynője szinté jó akarattal viseltetik az Egyesült államok iránt. Én is oly nyiltan lépek elő azon véleményemmel, hogy az E. államoknak Anglia iránti barátságát a kölcsönös érdekekre tekintő szűkségesseggé parancsolja. Ugy tekintjük tehát önt, mint azon követet, ki mind a két országot becsülte, s a közöttük levő békek fenntartásával van megbízva. Hivatalársaim is ezen felvilágosult politikai nézet szerint fognak cselekedni, s így hiszem, hogy sem önnek, sem a kormányának nem lesz oka soha megbánni, hogy ily válságban ily fontos viszonylat állt fenn közöttünk.

Egy april 27-iki newyorki stürgöny fontos tudósításokat közöl Észak-Amerikáról. Wilkes Booth, Lincoln elnök gyilkosa ellenszegtülven elfogatásának, agyonlövötét, mig bűnrésze Harrold élve fogatott el. Ugyanazon stürgöny szerint Sherman tábornok fegyvernagyvást kötött, bűnbocsánatot esz-közlendő a déli hadseregek részére. Johnson elnök rosszalta Sherman tettét, s a harc röggtöni tovább folytatását parancsolta. Grant tábornok megérkezett Raleighbe, s átvette a Jonhstone déli tábornok elleni hadmozdulatok vezetését.

Újabb Newyork, april 29. Johnson elnök egész hadseregével megadta magát. A hadügyi államtitkár Stanton nyilvános beszédben jelenté, hogy a gyilkossági összeesküvés Canadában forraltatott, és Richmondban helybenhagyást nyert. Sherman tábornoknak Johnson-al kötött fegyverszünete, saját katonái között is kedvetlenséget okozott. Jefferson Davis megfutamlásával néhány millió dollárt vitt el. Johnson elnök elfogadta Juarez követét és hosszasan értekezett vele. A Saint-Louisban tartózkodó Orega (Juarez-féle) tábornok, a ki Pueblát védte, azon értekezlet folytán Washingtonba hivatott.

— Berlin, máj. 9. A „Zeidler Corr.” írja: „Az osztrák kormány, Poroszország azon közleményére, hogy báró Halhuber ur föllépése következtében, nem tetszését jelenté ki: azon kívánatát fejezé ki, hogy a schleswig-holsteini polgári biztos utasításai oly módon adatnának, hogy ezen utasítás ne lenne fölszabadító levél, az udvariasság megsértésére. A biztosok antagonizmusa lehetőség az összegyűlendő rendek irányában; kívánatos volna továbbá, hogy Angustenburg hg, a rendek gyűlésének tartamára, az országot elhagyja.”

Az „Ostd. Post”-nak írják Belgrádból május 3-ról, hogy ott zavaroktól, sőt tömeges fölkeléstől tartanak, s hogy a titkos izgatók az országban semmi alkalmat sem fognak elmulasztani; ez irányban sokat várnak Szerbiának a török uralom alól 50 év előtt történt fölszabadulásának pünkösdkor tartandó ünnepélyétől. Ha egyszer Mihály herceget belevonják a dologba, úgy nehezen léphet többé vissza.

— Páris, máj. 7. Algiri hírek szerint a lakosság mindenütt örömradiállal fogadja III. Napoleont a hol megjelenik. F. hó 5-én, midőn a császár az egész várost egyes részeiben megszemlélte, mindenütt rendkívüli lelkesedéssel fogadták. Ma, vasárnap az ország belsejébe megy a császár, s ott folytatja fürkészéseit.

NYILTOSTA V. P. urhoz. Levelének tartalma ellenkezik politikai felfogásunkkal. Midőn írta, ön sem gondolt utána, hogy a székiek szabad választási joga summi pozitív törvény által nincs eltörölve, és hogy mi nem gratulálhatunk oly ténynek — bármily tapintatos legyen is az a személyek megválasztására nézve, — mely tény tetteleg a nemzet hozott törvényeibe ütökzik. Így igen természetesen levelének közreadását nem várhatja: sőt, ha utángoondol, nem is óhajtandja, mert egy néhány patak áradata kevesebb értékű földet mos el, mint a mennyit veszít a nemzet, midőn a politikai áradat kezd el sodorai alkotmányos jogait.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE május 8-kán 1865.

Table with columns for 'Államadóság', 'Elsőbbségi kötvények', 'Részvények', 'Záloglevelek', 'Földterhentesítési kötelezvények', 'Sorsjegyek', and 'Pénznekem'. It lists various financial instruments and their market values.

Á t n é z é s e

Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor. Szeben, Brassó s Oláhországba naponként d. u. 5 órakor. Maros-Vásárhely felé naponként d. u. 5 órakor.

Erkezik a levélposta: Magyarhon- és külföldről, névszámot: Bécsből, Pestről, Kassáról, Szegedről, Temesvárról, Aradról, N.-Váradról naponként 2-3 óra tájban.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor. Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken vasárnap, a vonat érkezte után.

Erdélyi

Table showing market prices for various goods in Erdély, including items like 'Tiszta búza', 'Rozs', 'Árpa', 'Zab', 'Török-búza', and 'Marhabús'.

Gabonár Kolozsvárt május 4-kén 1865.

Tisztabúza 2 frt 90 kr. Elegybúza 2 frt 30 kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt — kr. Török-búza 2 frt 4 kr. Pityóka frt 80 kr. Marhabús 14 kr.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(Bélyegmentes.) (152) (3-3) Az 'Erdélyi kölcsonös Jég- és Tűzkármentő társulat' folyó május hónap 28-án délelőtt 11 órakor saját irodái helyiségén (Bel-farkasutca 81 sz.) évi rendes közgyűlést tartand, melyre a társulati t. cz. tagok, mint biztosítók s egyszersmind biztosítottak, tiszteletteljesen meghívattak.

NEM HIVATALOS.

Haszonbéri hirdetés.

Az 1866-ik év április 24-ik napján kezdődő több évekre külön szerződés mellett bére adatnak: Kővárvidékén. 1-ór: A Hoszszufalvi jóság hozzátartozó részeivel, 802 hold szántó, 932 hold kaszáló, 1 hold 1534 □ öl szőlő, 2254 hold erdő területtel, kocsma, vásárván, malom, erdőbeli legeltetés, makkoltatás, gubics, pisonka szedtetés jövedelmeivel.

Mindennemű Tűzoltó vízipuskák,

kerti vízipuskák, tűzoltó-szerek, házi kúta, nyomtató, bor-, sör-, juhmosási, rét-megöntözési és ganéjé szivattyúk, borpre, szőlőcsipetű, vas eszterga, decimal és centimál mérlegek készen találhatók a gépgyárban. HOFFMANN J. B-nél dohanyutca 11 sz. Pesten, mely 15 évtől fogva tűzoltó vízipuskákat, szivattyukat és decimal mérlegeket készít, melyek kiállításoknál a nagy ezüst éremmel tiszteltettek meg.

A vízipuskák árai 3 vederig, kézi targoncák szeker vízipuskák. Veder tartalom { 0 1 2 3 6 8 10 12. Ar oszt. ért. frt { 25 60 80 150 450 500 800 1000.

Az öntött vasból készült közönséges nemű házi kutaknak árai: Kut mélysége öleken { 1 2 3 4 5 6. Teljes kutak frt o. é. { 55 65 75 85 95 105.

A Dianafürdő árjegyzéke. Egy első osztályú kádós meleg fürdő ruhával — frt 50 kr. '2-dik — — — — — frt 40 kr. '3-dik — — — — — frt 30 kr.

Előfizetés útján, több rendbeli fürdőkre a fennebbi árak is leszállytatnak. A DIANA-fürdő Igazgatósága felelősegesnek tartja, az ezen intézetben oly kényelmes ellátott tiszta szamosi melegfürdőknek és különösen a gőzfürdőknek számtalan bántalmakban való sikeres hatásáról bővebben szót emelni, és csak is az ezutáni használatban, és a t. cz. közönségnek számos látogatásában több meg több meggyőződést óhajt.

Kolozsvárt, 1865 ben a DIANA-fürdő Igazgatósága STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittlich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sündel Károlynál Brassóban kapható: TARTAROFF HERCEGNŐ vagy a CZÁRNÓ LEÁNYA.

Történeti regény két kötetben. Irta Mühlbach Luiza, fordította B. Ára 2 forint. E nemcsak történeti hűséggel, de folytonos érdekességgel írott mű egyik legjelesbje a hazánkban is kedvesen ismert írónak. Minden sorából az akkori orosz udvar hű tanulmányozása tűnik ki, s minden lapja — az eleven irmodort nem is említe — a legészültebb kíváncsot gerjeszt fel, mig az újan meg újan feltűnő eredeti alakok a legvalódibb művelvet nyújtják az olvasónak.

Tartalom. Első kötet: Dolgorucki Natalie grófné. Münnich gróf. Osztermann gróf. Az összeesküvés éje. Meghíusult remények. Leopoldowna Anna kormányzó. A kegyencsnő. Erzsébet hercegnő. Összeesküvés. Az intés. A báljé. A rajz. Az összeesküvés éje. Az ártatlanok álma. A jutalom napja. Büntetések. A czárnó udvara. Lapuschkin Eleonora. Az esküvő. Képek és jelenetek. A czárnó halála.

Második kötet: A varázskert. A levelek. A bal, mint diplomatai veszeke-dés tárgya. Hal vagy ellenség. Ganganelli pápa (XIV. Kelemen). A pápa szorakozás órája. A halálítélet. Bernis bibornok ünnepe. A rögtönző. A búcsu. Egy hí áruló. Orlov Alexis. Corilla. A szent alkuszok. Sic transit gloria mundi. A vápó. A betörés. Cselszövények. Levél, mely halált hoz. Az orosz tiszt. A varakozás. Ól. Intés. Az orosz hajóraj. Zárszó.

TÜKÖR DARABOK. Beszély-gyűjtemény. Irta Balázs Sándor, 2 kötet. Ára 2 frt. KINGSLEY K. A hősök. Görög tündérmesék, nagyobb gyermekek számára, egy címkeppel, díszkötésben. Ára 2 frt 50 kr.

Hirdetmény. A következő áruknak nagy raktára. Felülmulthatatlan jóság és olcsóságra nézve. Fejér fonal gyolcs, Valódi rumburgi gyolcs, Bielefeldi szövet, Fejér fonal szövet, Rumburgi és hollandi szövet, Színes len ágynemű. Elegans nyári len öltözeteknek polgár és katonaság számára. Természetes Len-Drill, Három és négynyüstös, Kais. königl. Leinenwaaren-fabriksniederlage in der Leopoldstadt, Taborstrasse Nr. 6 und 8, 'zum weissen Ross', in Wien.

(140) Monostori mészárszék. (6-6) Alóltartak tisztelettel jelentjük a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, miszerint az eddig Burgya Márton ur által haszonbérben birt kolozsmonostori uradalmi mészárszékét és husaruló helyet közönsön több időre kibérelvén, ottan egyikünk u. m. Bénigni József felügyelete és kezelése mellett f. évi május 6-tól kezdőleg, illő árban, jövevénye a legjobb marha és más szúró marhák husai fognak árulattani. Melyokon a t. cz. mind két rendű közönség kegyes pártfogását felkérjük Kolozsvárt, april 27-én 1865. id. Bénigni Samu és Bénigni József mészáros mesterek.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.) Iskola Aapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Alóltartak tisztelettel jelentjük a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, miszerint az eddig Burgya Márton ur által haszonbérben birt kolozsmonostori uradalmi mészárszékét és husaruló helyet közönsön több időre kibérelvén, ottan egyikünk u. m. Bénigni József felügyelete és kezelése mellett f. évi május 6-tól kezdőleg, illő árban, jövevénye a legjobb marha és más szúró marhák husai fognak árulattani. Melyokon a t. cz. mind két rendű közönség kegyes pártfogását felkérjük Kolozsvárt, april 27-én 1865. id. Bénigni Samu és Bénigni József mészáros mesterek.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.) Iskola Aapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Alóltartak tisztelettel jelentjük a nagy érdemű városi és vidéki közönségnek, miszerint az eddig Burgya Márton ur által haszonbérben birt kolozsmonostori uradalmi mészárszékét és husaruló helyet közönsön több időre kibérelvén, ottan egyikünk u. m. Bénigni József felügyelete és kezelése mellett f. évi május 6-tól kezdőleg, illő árban, jövevénye a legjobb marha és más szúró marhák husai fognak árulattani. Melyokon a t. cz. mind két rendű közönség kegyes pártfogását felkérjük Kolozsvárt, april 27-én 1865. id. Bénigni Samu és Bénigni József mészáros mesterek.